

РЕШЕНИЕ

№ 1993

гр. София, 04.04.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. III-В СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и първи март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Николай Димов

Членове: Велина Пейчинова
Теодора Иванова

при участието на секретаря Цветелина В. Пецева
като разгледа докладваното от Николай Димов Въззивно гражданско дело № 20231100500058 по описа за 2023 година

и за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.258 и сл. ГПК

С решение от 31.05.2022 г., постановено по гр.дело № 67579/2021 г. по описа на СРС, II Г.О., 78 състав, е отхвърлен изцяло иска с правно основание чл.415, ал.1 от ГПК, предявен от ищеца „Ф.И.” ЕАД, ЕИК: *****, адрес: гр.София, ул.***** за признаване за установено, че ответника М. Л. Й., ЕГН: *****, адрес: гр.София, ж.к. „*****” му дължи следните суми като задължения по договор за потребителски кредит № 592878269/27.09.2015 г., прехвърлени на ищеца с договор за цесия от 28.07.2016 г. : 700 лв. - главница, 148,58 лв. лихва за забава за периода 15.03.2018 г. - 12.03.2021 г.

Срещу решението на СРС, 78 състав е постъпила въззивна жалба от „Ф.И.” ЕАД, гр.София, подадена чрез юрк.Р.М., с искане същото да бъде отменено изцяло, и вместо това да бъде постановено друго, с което да бъдат уважени предявените по реда на чл.422, ал.1 от ГПК установителни искове, като основателни и доказани. В жалбата се излагат доводи, че решението е неправилно и незаконосъобразно, като постановено в нарушение на материалноправните и процесуалноправни разпоредби на закона. Претендира присъждане на направени разноски по делото.

Въззиваемата страна- ответник М. Л. Й., не взема становище по подадената въззивна жалба.

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, като обсъди събраните по делото доказателства, становищата и доводите на страните, съгласно разпоредбата на чл.235, ал.2 от ГПК, намира за установено от фактическа и правна страна следното:

Софийски градски съд, като обсъди доводите на страните и събраните по делото доказателства поотделно и в тяхната съвкупност, намира, че фактическата обстановка се установява така както е изложена от първоинстанционния съд. Пред настоящата въззивна инстанция не са ангажирани нови доказателства по смисъла на чл.266 от ГПК, които да променят така приетата за установена от първоинстанционния съд фактическа обстановка. В тази връзка в мотивите на настоящия съдебен акт не следва да се преповтарят отново събраните в първата съдебна инстанция доказателства, които са обсъдени правилно, като са преценени релевантните за спора факти и обстоятелства.

Предвид възприемането на установената от първоинстанционния съд фактическа обстановка, съдът достигна до следните правни изводи:

Въззивната жалба е допустима - подадена е в срока по чл.259, ал.1 от ГПК от легитимирана страна в процеса срещу първоинстанционно съдебно решение, което подлежи на въззивно обжалване, поради което следва да се разгледа по същество.

Съгласно чл.269 от ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, по допустимостта му – в обжалваната част, като по останалите въпроси е ограничен от посоченото в жалбата. Съгласно разпоредбата на чл.270, ал.3, изр.3 от ГПК, ако е разгледан непредявен иск, решението се обезсилва и делото се връща на първоинстанционния съд за произнасяне по предявения иск. Предметът на спора, по който следва да се произнесе съда е твърдяното от ищеца в исковата молба чрез наведения фактически състав и заявления петитум субективно право или правоотношение.

Обжалваното първоинстанционно решение е валидно, но недопустимо в обжалваната част, поради следните съображения:

При постановяването на обжалваното решение, първоинстанционния съд, не се е произнесъл по предмета на делото, очертан от обстоятелствената част и петитума на исковата молба.

Видно от подадената от ищеца искова молба срещу ответника, предмет на предявените по реда на чл.422, ал.1 от ГПК положителни установителни искове с правно основание чл.240, ал.1 от ЗЗД и чл.86, ал.1 от ЗЗД е установяване на вземането по издадената заповед за изпълнение на парично задължение по чл.410 от ГПК на 05.04.2021 год. по ч.гр.дело № 17650/2021 год. по описа на СРС, 78 състав, срещу

която е подадено възражение от ответника, в качеството му на длъжник. Както изрично е разпоредено в закона, искът по чл.422, ал.1 ГПК се счита за предявен от момента на подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение, когато е спазен едномесечният срок по чл.415, ал.1 от ГПК. Последователна и непротиворечива е практиката на ВКС - решение № 138 от 25.06.2010 г. по т.дело № 927/2009 г., II т.о., решение № 102 от 09.07.2010 г. по т.дело № 767/2009 г., I т.о., определение № 417 от 03.06.2011 г. по ч.т.дело № 315/2011 г., I т.о. и др., че с исковата молба по чл.422 ГПК, предявена от кредитора - заявител в заповедното производство се цели установяване със сила на пресъдено нещо съществуването на оспореното вземане, предмет на издадената заповед за изпълнение, спрямо длъжника – ответник по иска. Предвидените от законодателя предпоставки за предявяване на специалния установителен иск предопределят не само предмета на делото и пределите на търсената съдебна защита, но и страните в исковото производство. В случая, в петитума на исковата молба, с която е сезиран съда, ясно е посочено, че се иска установяване съществуването на вземането по отношение на ответника по делото, за което е издадена оспорената от него заповед за изпълнение на парично задължение, като е налице съответствие между обстоятелствена част и петитум.

При постановяването на обжалваното решение, първоинстанционния съд, не се е произнесъл по предмета на делото, очертан от обстоятелствената част и петитума на исковата молба.

Съдът приема, че предметът на делото е спорното материално субективно право - претендирано или отричано от ищеца, индивидуализирано чрез основанието и петитума на иска. Правната квалификация на спорното право се определя от съда, съобразно въведените от ищеца твърдения. Когато в нарушение на принципа на диспозитивното начало съдът се е произнесъл по предмет, за който не е бил сезиран или когато е определил предмета на делото въз основа на обстоятелства, на които страната не се е позовала, тогава решението е процесуално недопустимо, тъй като е разгледан иск на непредявено основание. Приема се, че съдът е длъжен да определи правилно предмета на спора и обстоятелствата, които подлежат на изясняване, като обсъди всички доказателства по делото и доводите на страните, като е длъжен да прецени всички правнорелевантни факти, от които произтича спорното право.

Съгласно задължителната практика на ВС и ВКС, обективирана в т.9 от ППВС № 1/10.11.1985 г., съдът дължи произнасяне и защита само в рамките на заявеното искане и по начина, който е поискан от ищеца. Решението е недопустимо, когато не отговаря на изискванията, при които делото може да се реши по същество, т. е. когато решението е постановено въпреки липсата на право на иск или ненадлежното му упражняване, когато съдът е бил десезиран, когато липсва положителна или е налице отрицателна процесуална предпоставка. Съдът е длъжен да разгледа иска на

предявеното основание и когато се е произнесъл по непредявен иск, по незаявена претенция постановеният съдебен акт е недопустим, тъй като липсва положителна процесуална предпоставка, обуславяща надлежно упражнено право на иск, за която съдът е длъжен да следи служебно. В случаите, когато съдът не е разгледал иска на предявеното основание, а е разгледал иск, който не е предявен и не е разгледал предявения, решението е недопустимо и въззивната инстанция, като го обезсили, следва да изпрати делото на първоинстанционния съд, за да разгледа предявения иск.

Разпоредбата на чл.2 от ГПК задължава съда да се произнесе по всяка подадена от него молба за защита и съдействие на лични и имуществени права. Съгласно задължителната практика на ВКС, обективирана в т.9 от ППВС № 1/10.11.1985 г., решение № 140/07.10.2009 г. по т.дело № 342/2009 г. на ВКС, ТК, II т. о., решение № 166/31.10.2011 г. по т.дело № 742/2010 г. на ВКС, ТК, II т. о. и други решения, постановени по реда на чл.290 ГПК, съдът е длъжен да даде защита на претендираното от ищеца право и да се произнесе по предявения иск. Когато първоинстанционният съд е разгледал непредявен иск, а не е разгледал предявения, и не се касае до неправилна правна квалификация, първоинстанционното решение е недопустимо и въззивната инстанция следва да го обезсили и върне делото на първата инстанция за разглеждане на предявения иск.

На следващо място, съдът приема, че разглеждането на иск, който не е предявен и неразглеждането на предявения иск, представлява отклонение от диспозитивното начало в исковия процес и има за последица обезсилване на постановеното недопустимо решение. Спорният предмет се индивидуализира с основаниято и петитума на иска. Основанието на иска обхваща фактите, от които произтича претендираното с исковата молба материално субективно право.

С оглед принципа на диспозитивното начало в гражданския процес съдът е длъжен да се произнесе само в рамките на търсената защита. Тогава, когато произнасянето е извън определения от страните по спора предмет на делото и извън обхвата на търсената от ищеца защита, този принцип е нарушен. Произнасянето е *plus petitum* и е недопустимо. Съдържанието и пределите на търсената в исковия процес съдебна защита се определят от ищеца чрез основаниято и петитума на исковата молба, посредством която се индивидуализира спорното материално право. В този смисъл допустимостта и правната квалификация на предявения иск се определят от съда въз основа на твърденията на ищеца, съдържащи се в обстоятелствената част на исковата молба, и заявления в нея петитум.

Процесуалната недопустимост на съдебно решение е обусловена от различни основания - арг. чл.130 ГПК; арг. чл.270 ал.3 ГПК; при нарушения, свързани с диспозитивното начало, установено като основен принцип на гражданското съдопроизводство с разпоредбата на чл.6 ГПК.

Съдебният исков процес е организиран като система на процесуални действия на страните и съда с цел и гаранция за ефективна защита на субективните материални права на физическите, юридическите лица, държавата общините и други правни субекти, когато тези права са застрашени или нарушени. Именно спорното материално субективно право - претендираното или отричано от ищеца право, индивидуализирано от основаниято и петитума на иска, е предмет на делото. Правната квалификация на спорното право се определя от съда, съобразно въведените от ищеца твърдения в рамката на заявената от страната-ищец защита. Когато в нарушение на принципа на диспозитивното начало, съдът се е произнесъл по предмет, за който не е бил сезиран; когато е определил предмета на делото въз основа на обстоятелства, на които страната не се е позовала, когато дава защита не на търсеното, а на друго право, което дадената защита е извън предметната рамка на спора, то постановеното съдебно решение се приема за процесуално недопустимо.

За да определи действителното основание на спорното материално право, съдът следва да изходи от изложените в обстоятелствената част на исковата молба фактически твърдения, които формират основаниято на исковата претенция, и от заявеното в петитума искане за защита. В съответствие с принципа на диспозитивното начало в гражданския процес съдът трябва да разреши правния спор съобразно действителната правна квалификация на предявения иск, след като обсъди релевантните за спора факти, доказателствата по делото и становищата на страните и приложи съответния материален закон. Излизане извън пределите на търсената защита от гледна точка на форма или съдържание, обуславя недопустимост на съдебния акт по съществуващото на спора. В правомощията на втората инстанция е задължението да обезсили съдебното решение на първата инстанция, когато са налице процесуални пречки или липсват процесуални условия за съществуването и/или надлежното упражняване на правото на иск.

В процесния случай, настоящият въззивен състав, приема, че първоинстанционният съд не е разгледал предявените установителни искове, така както са заявени по петитума на исковата молба, поради което е постановил недопустимо решение. В процесния случай, диспозитивът на решението на първостепенният съд не изяснява предмета, по който се е произнесъл - посочени са страните и правната квалификация на предявения иск- чл.415, ал.1 от ГПК /друг е въпросът, че нормата на чл.415, ал. 1 ГПК е процесуалноправна и обща, точната правна квалификация на спорното материално право е чл.240, ал.1 от ЗЗД и чл.86, ал.1 от ЗЗД/. Предметът на иска се индивидуализира със страни, правопораждащи юридически факти и петитум, и той следва да е ясно посочен в резултативната част на съдебното решение. В т.18 от ТР № 1 от 04.01.2001г. на ОСГК на ВКС, както и в редица решения на ВКС, постановени по реда на чл.290 от ГПК е прието, че със сила на пресъдено нещо се ползва само решението по отношение на спорното право, въведено с

основанието и петитума на иска като предмет на делото, изразено в диспозитива му като констатация относно спорното право. По силата на чл.236, ал.2 във връзка с ал.1, т.5 от ГПК, съдът се произнася с решение /като редовен и надлежен съдебен акт/ по основателността респективно неоснователността на исковете, с които е сезиран, поради което и законодателят изисква решението да съдържа "какво постановява съдът по съществото на спора". Релевираните възражения на страните, било правоизключващи, правопроменящи или правоизменящи, заявени като защита срещу предявен иск, безусловно подлежат на обсъждане в мотивите на съдебния акт, които се излагат към решението и съответно имплицитно се съдържат в диспозитива на решението по същество, доколкото тяхната основателност може да обуслови краен извод за несъществуването, липса или погасяване на конкретно защитимото материалното право, или за неговата трансформация от гледна точка на изискуемост, ливидност. Безалтернативен е изводът, че със сила на пресъдено нещо се ползва само решението по отношение на спорното право, въведено с основанието и петитума на иска като предмет на делото, изразено в диспозитива му като констатация относно спорното право, а изложеното в мотивите – само по изключение досежно възраженията за право на задържане и прихващане/чл.298, ал.4 от ГПК/. В процесния случай, съдът приема, че обжалваното решение е недопустимо, тъй като не е постановено в съответствие с основанието и петитума на искането за съдебна защита. Съдът е задължен да се произнесе по предмета на спора, с който е сезиран, така както той е заявен от ищеца в исковата молба, с изложените в нея обстоятелства и петитум. Както ищеца, така и ответника има правен интерес от решение, което да се ползва със сила на пресъдено нещо по отношение на заявеното в исковата молба спорно материално право. Разглеждането на иск, който не е предявен, и не разглеждането на предявения иск, представлява отклонение от диспозитивното начало в исковия процес, което има за последица обезсилване на недопустимото решение.

С оглед на изложеното, обжалваното решение, като процесуално недопустимо следва да се обезсили изцяло, на основание чл.270, ал.3, изр.3-то от ГПК и делото да се върне на СРС за ново разглеждане от друг състав на същия съд и произнасяне по предявените установителни искове с правно основание чл.422, ал.1 от ГПК, вр. чл.240, ал.1 от ЗЗД и чл.86, ал.1 от ЗЗД, и по предмета на делото. Новото разглеждане би следвало да започне от стадия на изготвяне на доклад по делото по чл.146 от ГПК.

С оглед цената на предявените установителни искове и дадените задължителни за съдилищата указания в т. 8 от Тълкувателно решение № 1/2013 г. на ОСГТК на ВКС решението е окончателно и не подлежи на касационно обжалване - арг. чл. 280, ал. 3, т.1 от ГПК.

Предвид изхода по делото и липсата на произнасяне по съществото на спора разноси в настоящето производство при спазване на чл.78 от ГПК не следва да бъдат

присъждани. Такива следва да присъди СРС при новото разглеждане на делото.

Така мотивиран Софийски градски съд, Г.О., III-В с-в,

РЕШИ:

ОБЕЗСИЛВА изцяло решение от 31.05.2022 г., постановено по гр.дело № 67579/2021 г. по описа на СРС, II Г.О., 78 състав.

ВРЪЩА делото на СРС, за ново разглеждане от друг състав на същия съд, за произнасяне по предявените обективно съединени установителни искиове с правно основание чл.422, ал.1 от ГПК, вр. чл.240, ал.1 от ЗЗД и чл.86, ал.1 от ЗЗД, с които е сезиран, съгласно мотивите на настоящето решение.

РЕШЕНИЕТО е окончателно и не подлежи на касационно обжалване по арг. на чл.280, ал.3 от ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____